

MŽP připravilo novelu protierozní vyhlášky, která pomůže chránit zemědělskou půdu nově i před větrnou erozí

10.12.2025 - Veronika Krejčí | Ministerstvo životního prostředí ČR

MŽP připravilo novelu protierozní vyhlášky. Původní verze z roku 2021 řešila pouze vodní erozi, která ohrožuje téměř polovinu zemědělské půdy v Česku. Novela nyní vyhlášku rozšiřuje také o větrnou erozi. Cílem je lépe chránit nejcennější zemědělskou půdu před ztrátami způsobenými změnou klimatu, a s tím spojeným suchem a extrémními projevy počasí. Novela sjednocuje postupy pro vodní i větrnou erozi a posiluje možnosti prevence v krajině. Účinnost nové vyhlášky se plánuje od 1. července 2027.

„Kvůli probíhající změně klimatu čelíme čím dál větším extrémům počasí a degradaci půdy, především té zemědělsky nejcennější, která je ohrožena vodní a větrnou erozí,“ říká ministr životního prostředí v demisi Petr Hladík (KDU-ČSL) a vysvětluje: „Protierozní vyhláška doposud řešila pouze vodní erozi. Nově bude doplněna i o erozi větrnou, čímž navíc v oblasti eroze splníme evropskou směrnici o monitoringu půdy, která začne platit 16. prosince. Větrná eroze představuje závažný problém především na jižní Moravě a v Polabí. V době polních prací tam vířící prach často připomíná téměř saharskou bouři. Když je zaseto a zároveň fouká vítr, dochází k odnosu drobných částic půdy. Právě proto tuto změnu zavádíme – je nezbytné, aby byla půda chráněna dostatečným pokryvem, který zabrání jejímu odvátí. Protierozní vyhláška je jakýmsi „radarem“ pro zemědělce, jak půdu chránit, rozhodně nemá být zbytečnou byrokracií.“

„Naší prioritou je chránit nejcennější zemědělskou půdu. Proto jsme v minulém roce otevřeli také finanční podporu až do výše 100 % nákladů na tvorbu krajinných prvků – například remízků, stromořadí či mezí. Tyto prvky pomáhají chránit půdu před větrnou i vodní erozí. Propojením vodní a větrné eroze ve vyhlášce pak dosáhneme komplexní ochrany půdy,“ dodává ministr Petr Hladík.

Vodní eroze ohrožuje polovinu zemědělské půdy

Vodní eroze ohrožuje přibližně polovinu rozlohy zemědělské půdy v ČR. Tato hrozba je umocněna častými extrémními srážkami. Erozi lze předcházet vhodným střídáním plodin, orbou po vrstevnici nebo hospodařením s pomocnými plodinami či meziplodinami tzn. je potřebné zajistit maximální pokryv půdy v průběhu roku, aby půda nebyla holá a náchylná k erozi při velkých deštích.

„Pokud nebudou tyto ohrožené pozemky vhodně chráněny před erozí, můžeme ročně přijít o více než 20 milionů tun ornice. To znamená ztrátu ve výši 4 miliard korun. Další mnohamiliardové škody vznikají na soukromém i obecním majetku a také na zanesených vodních tocích a nádržích, což je navíc spojené se zhoršením kvality vody. V neposlední řadě dochází ke znehodnocení samotných pozemků zasažených erozí. Během jedné erozní události může být nenávratně spláchnuto až několik centimetrů půdy. Přitom jeden centimetr půdy vzniká déle než 100 let,“ upřesňuje ministr Hladík.

Protierozní vyhláška je nástroj pro řešení nejvíce problematických ploch, po němž volali starostové a vlastníci poškozených majetků, kteří se opakovaně potýkali se škodami způsobenými erozí z okolních polí. Do této doby neexistoval nástroj, který by přiměl zemědělské subjekty ke změně hospodaření a předcházení erozi.

Monitoring eroze

Erozní události se zaznamenávají v Monitoringu eroze, což je databáze, kterou spravuje Státní pozemkový úřad.

„Ročně eviduje kolem 500 nahlášených případů, skutečný počet může být ale až desetkrát vyšší. Opakovaná eroze spouští kontrolu hospodaření; zemědělec pak využívá Protierozní kalkulačku, která mu pomáhá zvolit plodiny a postupy tak, aby erozním škodám předcházel. Mnoho zemědělců ji ale používá i zcela dobrovolně. Úřady jim přitom nepředepisují, co mají pěstovat — kalkulačka je jen praktický nástroj, který jim pomáhá půdu chránit,“ doplnila **ředitelka odboru adaptace na změnu klimatu MŽP Linda Stuchlíková**.

Větrná eroze ohrožuje šest procent půdy

Větrná eroze nejvíce ohrožuje rozsáhlé zemědělské pozemky v rovinatých územích. Nejvíce ohrožených je téměř 150 tisíc hektarů půdy, tedy celkem šest procent veškeré půdy. Nástroje pro větrnou erozi ve vyhlášce budou fungovat na podobném principu jako u vodní eroze. Při opakovaném záznamu v Monitoringu eroze se plochy dostanou pod kontrolu úředníků a zemědělci budou muset přijmout opatření k lepší ochraně ploch. Je potřeba zajistit maximální pokryv půdy v průběhu roku, aby nedocházelo k odnosu půdy. Trvalým řešením jsou pak tzv. větrolamy, což jsou krajinné prvky v podobě skupin stromů a keřů v polích, které brání větru získat takovou energii, při které by docházelo k unášení částic půdy a tím vzniku větrné eroze.

Je potřeba si také uvědomit, že zákaz poškozování půdy erozí je zakotven přímo v zákoně o ochraně zemědělského půdního fondu. Protierozní vyhláška pak určuje, kterých pozemků se riziko týká a jak řešit opakované erozní události. Bez protierozní vyhlášky by byl zákon jen těžko vymahatelný.

ČR má vůči požadavkům EU prakticky splněno

Dne 16. prosince 2025 začne platit nová evropská směrnice o monitoringu a odolnosti půdy. Požaduje zdravé půdy do roku 2050 a zavádí jednotný systém jejich sledování i ochrany. V oblasti ochrany půdy před erozí má Česká republika fakticky směrnici splněnou právě tím, že již má legislativní předpis v podobě protierozní vyhlášky.

Veronika Krejčí & Tiskové oddělení MŽP

tel.: 267 122 835 nebo 267 122 058

e-mail: tiskove@mzp.gov.cz

Prezentace - kulatý stůl k protierozní vyhlášce

- Protierozní vyhláška_kulatý_stůl.pdf (PDF, 13.2 MB)

protierozní opatření

<https://mzp.gov.cz/cz/pro-media-a-verejnost/aktuality/archiv-tiskovych-zprav/mzp-pripravilo-novelu-p-rotierozni-vyhlasky>